

AMERİKA'YI ANLATMAK

GEORGE RITZER

VakıfBank Kültür Yayınları: 0419
İnsan ve Toplum: 037

AMERİKA'YI ANLATMAK
KÜRESEL KREDİ KARTI
TOPLUMUNUN BİR ELEŞTİRİSİ
GEORGE RITZER

Özgün adı
Expressing America
A Critique of the Global Credit Card
Society

Türkçesi
Çiğdem Harrison

Yayın Danışmanı
Ekrem Demirli

Proje Editörü ve Son Okuma
Halid Metin Yolcu

Kitap Editörü
Cansu Açıkgöz

Kapak ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

VakıfBank Kültür Yayınları
İnkılap Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No:7/A1 – Kat 13
34768 Ümraniye / İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2024
© George Ritzer, 1995

ISBN 978-625-5848-34-5

Kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevî ve mali hakları saklıdır.

Baskı
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere, Avcılar / İstanbul
Tel: 0212 412 1700
www.mega.com.tr - info@mega.com.tr
Sertifika No: 44452

1. Baskı: Kasım 2025

AMERİKA'YI ANLATMAK

KÜRESEL KREDİ KARTI
TOPLUMUNUN BİR ELEŞTİRİSİ

GEORGE RITZER

TÜRKÇESİ
ÇİĞDEM HARRISON

GEORGE RITZER

1940 yılında New York'ta doğan Ritzer sosyoloji alanında uzman bir akademisyendir. Maryland Üniversitesi'nde seçkin öğretim üyeleri arasında yer almış, aynı üniversitede "Teaching Excellence" ödülüne layık görülmüştür. Amerikan Sosyoloji Derneği'nin Teorik Sosyoloji ile Örgütler ve Meslekler bölümlerinin başkanlığını yürütmüştür. *The McDonalldization of Society* ve *Metatheorizing in Sociology* adlı eserleriyle tanınır; kitapları Almanca, Rusça ve İspanyolca dâhil birçok dile çevrilmiştir.

ÇİÇDEM HARRISON

1953 yılında Ankara'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği Bölümü'nde lisansüstü eğitimini tamamladıktan sonra, 1989 yılında Okinawa'da JICA bursuyla sistem mühendisliği alanında çalışmalar yaptı. Çalışma hayatı boyunca Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, TÜBİTAK, Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler'deki görevleri aracılığıyla ulusal ve uluslararası kalkınma projelerine katkıda bulundu ve yönetti.

Sue'ya
en derin minnet ve sevgilerimle

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	11
Önsöz	19

BİRİNCİ BÖLÜM

KREDİ KARTI

ÖZEL SORUNLAR VE KAMU SORUNLARI

Topluma Açılan Bir Pencere	26
Kredi Kartlarının Avantajları	28
Kredi Kartlarıyla İlgili Temel Bir Sorun	31
Suçlu Kim?	33
Finansal Sisteme Yönelik Bir Suçlama	39
Tipik Bir Örnek - Gençken Kancayı Takmak	41
Kredi Kartlarının Sosyolojisi	45
Kredi Kartına Kitap Adamak İçin Diğer Nedenler	56
Kredi Kartı Efsanelerini Çürütmek	63

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİ KARTININ SOSYAL TARİHÇESİ

MUHTEMEL EN YÜZYILIN SONUNA KADAR

KREDİ KARTI ALANINI TANIMLAYACAĞIZ

Kısa Bir Tarihçe	70
Endüstri Dinamikleri: Büyü ya da Öl	82
Kredi Mevzuatı	95
Gelecek: Giderek İnanılmazlaşan <i>Credebel</i> Mekanizması	97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KREDİ KARTI BORCU
PLASTİK KREDİ KÖPEKBALİĞINA DİKKAT

Tedbirsizliğin Cazibesi	106
Bir Kamu Sorunu Olarak Tüketici Borçları	112
Kişisel Bir Sorun Olarak Tüketici Borçları	114
Yüksek Kredi Kartı Borcunun Sorumlusu Kim?	117
Hükümet Neler Yapabilir?	135
Kredi Kartı Sektörü Neler Yapabilir?	136

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KREDİ KARTI DOLANDIRICILIĞI
NE HÂLİN VARSA GÖR - BEN İŞİMİ HALLETTİM

Kart Şirketleri ve Kullanıcılara Yönelik Dolandırıcılık	141
Kart Şirketlerine Göre Bayağı Entrikalar	152
Kart Kullanıcılarına Göre Ortalama İşlem Sayısı	159
Kredi Kartı Dolandırıcılığına Karşı Silahlar	160
Dolandırıcılık, Özel Sorunlar ve Kamu Sorunları	172

BEŞİNCİ BÖLÜM
GİZLİLİK, MAHREMİYET VE KREDİ KARTLARI
ONLARIN DOSYALARINDA OLMAYAN KİM VAR Kİ?

Gizlilik Sorunları	177
Mahremiyet Sorunları	185
Gizlilik Sorunlarıyla Başa Çıkma Yolları	197
Gizliliği Koruma Yolları	199

ALTINCI BÖLÜM

KREDİ KARTLARI, FAST FOOD RESTORANLARI VE RASYONELLEŞTİRME

BİR UZUN MESAFE TELEFON GÖRÜŞMESİ YAPMAK İÇİN

TEK İHTİYACINIZ 42 HANE

Kredi Kartı ve Fast Food Endüstrileri Arasındaki Benzerlikler	205
Rasyonelleştirme	211
Kişisel Sorunlar, Kamu Sorunları ve Rasyonelleştirme	236
Rasyonelleştirilmiş Kredi Kartı Sektörüyle Başa Çıkma Yolları	241

YEDİNCİ BÖLÜM

BİR AMERİKAN EKSPRESİ

DÜNYAYI FETHEDEN KÜLTÜR

Kredi Kartlarının Küresel Yayılımı	248
Amerikanlaştırma ve Kredi Kartı	252
Amerikanlaşma Karşıtlığı ve Kredi Kartı	265
Özet	273

EK

DİĞER CREDEBELLAR

BANKA KARTLARI, ELEKTRONİK FON TRANSFERLERİ VE

OTOMATİK TAKAS MERKEZLERİ

Banka Kartları	277
Elektronik Fon Transferleri	284
Otomatik Takas Odaları	290
Kişisel Sorunlar, Kamu Sorunları ve Diğer Credebellar	296
Sonnotlar	303

TEŞEKKÜR

Alıntıları yeniden yayımlama izni için aşağıdakilere minnetlerimizi sunarız.

American Banker'a, Jeanne Dugan Cooper, "Burger King Program in Oregon Allows Customers to Pay by Credit Card or Check," American Banker, 4 Ekim 1989, s. 10; Barton Crockett, "Banks Unlikely to Find a Bonanza in Debit-Card Supremacy", American Banker, 26 Ağustos 1992, ss. 1, 9; "EFT Experts Look Ahead With Costs on Their Minds", American Banker, 20 Mayıs 1991, s. 22A; Stephen Kleege, "Privacy a Concern with Marketing Based on Card Data", American Banker, 14 Mart 1994, s. 15; Jeffrey Kutler, "Visa Seals Debit Strategy by Purchasing Plus", American Banker, 2 Kasım 1993, s. 3; Robert L. Pierce, "Seeking New Opportunities in Tomorrow's Payment-Systems World," American Banker, 20 Mayıs 1991, s. 22A; Karen Gullo, "Electronic Bill Payment Low-Cost Systems Explored," American Banker, 27 Ocak 1992, s. 3; Jeffrey Kutler, "Is Banking Finally Ready for Smart Cards?" American Banker, 14 Mart 1989, ss. 26-27. American Banker izniyle yeniden basılmıştır.

American Bankers Association'a, Mark Arend, "Card Profits: How Far Will They Slide?" ABA Banking Journal, Eylül 1992, s. 82 ve "Easing Borrowers Off the Road to Bankruptcy", ABA Banking Journal, Şubat 1990, s. 42. Şubat 1990 ve Eylül 1992 sayılarından özel izinle yeniden basılmıştır, ABA Banking Journal, telif hakkı © 1990 ve 1992, American Bankers

Association'a aittir; Bank Card Fact Book, Washington, D.C., 1990:23, © 1990, Amerikan Bankacılar Birliği. Amerikan Banka Kartı Bilgi Kitabından alınan izinle yeniden basılmıştır. Tüm hakları saklıdır.

Associated Press'e, Robert Naylor, Jr., "House May Tighten Credit Report Rules," Los Angeles Times, 24 Eylül 1991: D2; "Road to Cashlessness Paved With Plastic" Los Angeles Times, 20 Eylül 1993. İzin alınarak yeniden basılmıştır.

Business Week'e, Suzanne Woolley, "The Dawn of the Debit Card, Well, Maybe", Business Week, 21 Eylül 1992, s. 79.

Computer Decisions'a, Edward J. Joyce, "Tales of EDI Trailblazers," Computer Decisions, Şubat 1989, s. 65.

Consumer Reports'a, "Hello, Central, Get Me 18005551696 0348583 6939416 3859050 4887659 876," Telif hakkı 1992, Consumers Union of U.S., Inc., Yonkers, NY 10703-1057'ye aittir. Consumer Reports, Ağustos 1992'nin izniyle yeniden basılmıştır.

S. J. Diamond'a, "Credit Bureau's Tardy Rush to Aid Consumer," Los Angeles Times, 11 Ekim 1991, s. D12. Yazarın izniyle yeniden basılmıştır.

Dow Jones & Company, Inc.'a, Steve Lipin, Brian Coleman ve Jeremy Mark, "Visa, American Express and MasterCard Vie in Overseas Strategies," Wall Street Journal, 15 Şubat 1994, ss. A1, A10; G. Bruce Knecht, "American Express Embraces Co-Brands", Wall Street Journal, 17 Şubat 1994, s. B1; Dana Milbank, "Hooked on Plastic: Middle-Class Family Takes a Harsh Cure for Credit-Card Abuse", Wall Street Journal, 8 Ocak 1991, s. A1; Ellen E. Schultz, "Credit Card Crooks Devise New Scams", Wall Street Journal, 17 Temmuz 1992, ss. C1, C11; Richard B. Schmitt, "Visa, MasterCard Sue Telemarketers, Alleging Card Scam", Wall Street Journal, 16 Nisan 1991, s. B2, B7; "Credit Card Users Misled by Banks, Study Charges," Wall Street Journal, 18 Haziran 1992,

s. A5; Michael W. Miller, "Citicorp Creates Controversy With Plan to Sell Data on Credit-Card Purchases", Wall Street Journal, 21 Ağustos 1991, s. B7; Wall Street Journal'ın izniyle yeniden basılmıştır, © 1991, 1992, 1994, Dow Jones & Company, Inc. Tüm Hakları Dünya Geneline Saklıdır.

Faulkner & Gray'e, Linda Punch, "The Jackpot in New Markets," Credit Card Management, Nisan 1991; "How Cobranding Changed the Card Associations" Credit Card News, 15 Temmuz 1993; "The Pressure Builds to Make Convenience Users Pay", Credit Card News, 15 Mayıs 1993; "A Criminal Element Begins to Siphon Off Credit Card Gasoline Purchases", Credit Card News, 1 Ekim 1992; Credit Card News, Cilt 4, Sayı 19, 15 Ocak 1992; "Card Launderers Stay One Step Ahead of the Law", Credit Card News, 1 Ekim 1993; "A New Merchant Fraud Fighter: Neural Networks", Credit Card News, 11 Eylül 1993; Credit Card News, 1 Kasım 1993; "Associations Explore International Waters for Cardholders", Credit Card News, 29 Kasım 1993; Paul S. Nadler, "Politicians Create Credit Card Furor," Bankers Monthly, Şubat 1992. Faulkner & Gray, 11 Penn Plaza, NY, NY 10001 tarafından izin verilmiştir.

Financial World Magazine'e, Sharen Kindel, "The Esperanto of Documents", Financial World Magazine, 7 Temmuz 1992, s. 64.

Forbes'a, Bill Saporito, "Melting Point in the Plastic War", Forbes, 20 Mayıs 1991, s. 72. için. Forbes Dergisi izni ile yeniden basılmıştır © Forbes Inc., 1991.

Institutional Investor'a, Saul Hansell, "Getting to Know You", Institutional Investor, Haziran 1991, s. 73.

Lebbar-Friedman, Inc.'ye, "Evaluating the Payments: More Is Better", Chain Store Executive, Eylül 1992, s. 28; "A History of Debit and Credit: How Plastic Cards Changed Our Lives", Chain Store Executive, Eylül 1992, s. 22.

Los Angeles Times'a, Russell Ben-Ali, "Urge to Spend Money Can Lead to Ruin, Therapy," 6 Mayıs 1991, s. B5; George White, "More Americans Turning to Their Credit Cards to Purchase Groceries", 8 Ağustos 1992, s. D3; Jeannine Stein, "Is There Life After Credit", 12 Ekim 1987, s. E5; Denise Gellene, "Consumers Taking Hard Look at Credit Cards", 20 Kasım 1991, s. D4; Bill Sing, "Good Credit Counselor Can Be Godsend", 24 Eylül 1988, s. D3; Juli Tamaki ve Michael Connelly, "Computer Skills Aid '90's Credit Card Scam," , 23 Ağustos 1992, s. B5; Chris Woodyard, "Firm's Claim of Credit Repair Sparks State Suit", 1 Ağustos 1991, s. D7; Chris Woodyard, "Bill May Curb Credit Reporting Abuses", 13 Haziran 1990, s. D6; James S. Granelli, "Keeping a Computer's Secrets", 5 Aralık 1988, s. D6; Sam Fulwood III, "Data Crunchers: Marketing Boon or Threat to Privacy?", 19 Mayıs 1991, s. D18; Chris Woodyard, "Losing Faith in Credit Files", 22 Temmuz 1991, s. A1, A16; Scott Kraft, "Giving Euro Disneyland a Whirl", 18 Ocak 1994, s. H5, H1; Jube Shiver, Jr., "Scoring System for Loan Seekers Stirs Debate", 30 Ekim 1988, s. D5; James Bates, "Banks in the '90's Appear Headed Back to Basics", 17 Nisan 1991, s. A14; Bill Sing, "Protect Your Credit Cards from Retail Practices", 18 Nisan 1990. Telif hakkı 1987, 1988, 1990, 1991, 1992, 1994, Los Angeles Times. İzinle yeniden basılmıştır.

Network World'e, Burton Crockett, "Bankers Create Group to Promote Wider Use of EDT", Network World, Şubat 1989, s. 6. Telif Hakkı 1989, Network World, Inc., Framingham, MA 01701. Network World'ün izniyle yeniden basılmıştır.

The New York Magazine'e, John Crudel, "Hey, Big Spenders: Living Beyond One's Means", New York Magazine, 20 Şubat 1989, s. 19.

The New York Times'a, Saul Hansell , "Into Banking's Future, Electronically", 31 Mart 1994; Stephanie Strom, "Holiday Shoppers Are Whipping Out the Plastic", 18 Aralık 1993; Michael

Quint, "D'Agostino to Accept Debit Cards for Purchases", 19 Mayıs 1990; Don Terry, "Police Station Becomes a Cash Station", 1 Nisan 1994; Adam Bryant, "It Pays to Stick to Basics in Credit Cards", 31 Ekim 1992; Karen DeWitt, "Using Credit Cards, Students Learn Hard Lesson", 26 Ağustos 1991; Leonard Sloane, "Credit Reports: The Overhaul Rolls On", 4 Ocak 1992; Kenneth N. Gilpin, "Three Credit-Data Concerns Settle Charges", 19 Ağustos 1992; Jeffrey Rothfeder, "What Happened to Privacy", 13 Nisan 1993 (köşe yazısı); Erik Lundegaard, "About Men/Card Sharks", 22 Mayıs 1994 (dergi); Saul Hansell, "Into Banking's Future, Electronically", 31 Mart 1994; Michael Quint, "Bank's Plea: Drop That Checkbook", 7 Mart 1992; Michael de Courcy Hinds, "The New-Fashioned Way to Steal Money: Fake Credit", 31 Aralık 1988; Barry Meier, "Sharing of Credit Card Numbers by Merchants Brings New Fears of Fraud", 28 Mart 1992; Barry Meier, "\$1.50 Worth of Help for \$200, But No Credit", 9 Şubat 1991; Isabel Wilkerson, "For Shoppers, A Fast Flight to Paradise", 20 Aralık 1993; "Nationsbank Card Features Savings Plan", 7 Ocak 1993; Jan M. Rosen, "Maxed Charge Cards and Other Red Flags", 12 Aralık 1992; Daniel Goleman, "A Constant Urge to Buy: Battling a Compulsion", 17 Temmuz 1991; "Shopping Addiction: Abused Substance Is Money", 16 Haziran 1986; Saul Hansell, "Consumers Finally Respond to High Credit Card Interest", 29 Mart 1993; Barry Meier, "Credit Cards on the Rise in High Schools", 5 Eylül 1992. Telif hakkı 1991, 1992, 1993, 1994, The New York Times Company izniyle yeniden basılmıştır.

The Orlando Sentinel'e, Gene Yasuda, "The Big Cards on Campus," The Orlando Sentinel, 1 Kasım 1993, s. D1.

Phillips Publishing International'a, "Associations Explore International Waters for Cardholders", Card News, 29 Kasım 1993, s. 6.

Reuters Haber Ajansı'na, "French 'Cast Members' Get Used to the Rules in a Magic Kingdom of Jobs", Chicago Tribune, 31 Ocak 1992, s. 2.

Los Angeles Times'a, Marjorie Robins, "Awfully American for Grown-Ups", Los Angeles Times, 3 Mayıs 1992, s. L1; "Stopping the Juggernaut", Los Angeles Times, 3 Aralık 1987, s. E1.

San Francisco Chronicle'a, Katy Butler, "Big Spenders Learn to Set Limits," San Francisco Chronicle, 17 Eylül 1991, s. A1.

The Society for the Advancement of Education'a, Elgie Holstein, "The Hidden Costs of Credit Cards," USA Today, Kasım 1989, s. 82.

South China Morning Post'a "Firm Seeks Use Abroad of Yuan Credit Card," South China Morning Post, 25 Ekim 1993, s. 2. © 1993 South China Morning Post.

Time Inc'e, Janice Castro, "Charge It Your Way," Time, 1 Temmuz 1991, s. 51; Andrew Tobias, "Beware the Plastic Loan Shark" Time, 10 Ocak 1994, s. 20; Michael G. Riley, "Sorry, Your Card Is No Good," Time, 9 Nisan 1990, s. 62; Richard Lacayo, "Nowhere to Hide," Time, 11 Kasım 1991, s. 36. Copyright © 1990, 1991, 1994 by Time Inc. Aynı zamanda Julia Lieblich, "Credit Card Wars on Campus," Fortune, 10 Nisan 1989. © 1989 Time Inc. ve de Walter L. Updegrave, "How Lenders Size You Up," Money, Nisan 1987, ss. 146, 147, için. Özel izinle, Money dergisinin Nisan 1987 sayısından yeniden basılmıştır; telif hakkı 1987, Time Inc.

Tribune Media'ya "Dennis Romero, "Piling Up Debit: Easy Credit Luring College Students," Chicago Tribune, 20 Aralık 1993, s. C1. Tribune Media Services izniyle yeniden basılmıştır.

Eric Tyson'a, "Credit Crackdown: Control Your Spending Before It Controls You," The San Francisco Examiner, 28 Kasım 1991, s. E1. Telif hakkı 1991, San Francisco Examiner köşe yazarı ve Personal Finance for Dummies müellifi Eric Tyson'a aittir.

U.S. News & World Report'a, Margaret Mannix, Diane Duke, ve Marc Silver, "Match That Price", U.S. News & World Report, 15 Nisan 1991, s. 74.

Washington Post'a, Stephen Barr, "Adding Dignity to Aid with New Technology," June 4, 1993, s. A23.

Albert Crenshaw'ın takip eden makaleleri için:

"Battling the High Costs of Borrowing" (27 Ocak, 1992, s. A1), "Checking the Credit Bureau Industry" (9 Haziran, 1991, s. H3), "A Crash Course in Credit" (7 Kasım, 1993, s. H3), "Complex charges on credit cards can push rates higher, study says" (June 19, 1992, ss. C1, C4), "Credit Card Holders to be Warned of Lists" (14 Mayıs, 1992, s. D14), "Credit Card Rate Spreads Keep Growing" (13 Ekim, 1991, s. H3), "Credit Cards in Combat" (11 Temmuz, 1991, s. A3 3), "Keeping Tabs on Card Holders" (2 Ocak, 1991, s. H4), "Rising Debit Card Use Heralds Change in Spending Habits" (18 Eylül, 1991, s. D1).

Jerry Knight, "Needles over ATMs," 21 Mayıs 1993, s. G8; Celia Cassidy, "Chaarrge!: America's Card-Carrying Teens," 25 Haziran, 1991, s. D5; Michael Isikoff, "Theft of U.S. Data Seen as a Growing Threat," 28 Aralık, 1991, ss. A1, A4; William F. Powers'a ait "For More Customers, Electronic Money Is the Way to Pay," 19 Ocak, 1994, s. 7.

Michael Shrage, "It's Time to Put a Transaction Tax on Credit Card Purchases," 12 Ekim, 1990, s. F3; David Warsh'e "Credit Rate Cap Is One Way to Treat an Addiction," 27 Kasım, 1991, s. C3. © 1990, 1991, 1992, 1993, 1994 The Washington Post.

TEŞEKKÜRLER...

ÖNSÖZ

Bu kitap, çağdaş dünyada kredi kartlarının (ve elektronik fon transferinin diğer biçimlerinin) rolünün sosyolojik bir analizi ve eleştirisidir. Ancak oldukça önemli bir başka anlamda, daha genel bir süreçle ilgilidir — “American Express” Kuzey Amerika’yı ve giderek artan bir şekilde dünyanın geri kalanının büyük bir bölümünü kapsayan ve çarpıcı biçimde değiştiren bir dizi ilgili fenomeni tanımlamak için kullandığım bir terim. Bu kitabın sayfalarında bahsedilen diğer birçok Amerikan ikonu (‘fast food’ restoranı, eğlence parkı, alışveriş merkezi vb.) söz konusu “ekspres”in önemli bileşenleri olsa da kredi kartı, bu “ekspres”in temel taşı olabilir. Bu nedenle kredi kartı, varlığını yalnızca dünya çapında yaygınlaştırdığı için değil, aynı zamanda, American Express’in diğer tüm bileşenleri için giderek daha önemli bir araç olması sebebiyle özel bir öneme sahiptir.

Kredi kartları, dünyanın geri kalanının büyük bir istekle taklit etmeye çalıştığı Amerikan yaşam tarzının da önde gelen sembolüdür. Bu tür bir yaşam tarzını temsil eden pek çok şey olsa da bu yaşam tarzının, büyük ölçüde göz ardı edilen bir başka yönü daha vardır. Bu diğer yön, tüketim kültürünün zaptedilemez bir hızla yayılması ve beraberinde getirdiği tüketimcilik ve borçluluk, dolandırıcılık, mahremiyetin ihlali, rasyonelleştirme yoluyla insanlıktan çıkarma ve Amerikanlaşmadan kaynaklanan homojenleşme sorunlarıdır. Bu kitabın amacı, kredi kartının, daha genel olarak “American Express” ve ona eşlik eden yaşam

tarzının giderek artan küresel varlığının karanlık tarafını aydınlatmak için sosyolojik bir bakış açısı sunmaktır.

Kredi kartlarının yaygın ve gelişigüzel kullanımıyla ilgili birçok tehlike vardır ve sayısız Amerikalı bu tehlikelerin yıkıcı etkilerini bizzat yaşamıştır. Bu tür zorluklar kredi kartını, tüketim toplumunu ve bunların beraberinde gelen Amerikan yaşam tarzını benimsemeye hevesli dünyanın geri kalanındaki diğer yüz milyonlarca kişi için olduğu gibi, özellikle genç Amerikalılar için de büyük ölçüde bilinmezdir. Dolayısıyla Amerikalıların kredi kartlarıyla yaşadığı sorunlara ayrılmış bir kitap, hem Amerika Birleşik Devletleri'nde hem de dünyanın geri kalanında bu tür sorunları henüz yaşamamış olanları uyarmaya hizmet edebilir.

Bu kitabın ardındaki bir başka motivasyon da kredi kartlarının ve ortaya çıkardıkları sorunların, alışılmış psikolojik analizlerden ziyade sosyolojik analizlere ihtiyacını haykırmasıdır. Zihni, sosyal fenomenlerin bireysel düzeydeki analizleriyle meşgul olan toplumumuzda, söz konusu bireysel sapmaların sonuçlarını düşünme eğilimi olduğu kadar, kredi kartlarıyla ilgili sorunları ve diğer birçok başka sorunu düşünme eğilimi de vardır. Buna karşılık, bu kitap, bireysel davranış ve daha büyük sosyal güçler arasındaki ilişkiyle ilgilenen oldukça sosyolojik bir yaklaşım kullanır. Bu nedenle kredi kartı dolandırıcılığını yalnızca bireysel suçlular düzeyinde “izlenebilir” olarak düşünmek yerine, kredi kartı sektörünün yapısıyla da ilişkilendireceğiz. Kredi kartı borcunu yalnızca borca “bağımlı” bireyler ölçeğinde takip etmek yerine kredi kartı endüstrisinin kolej ve lise öğrencileri arasında bile borcu teşvik etmedeki rolüne de değineceğiz. Sadece kötü niyetli kişilerin mahremiyetimizi ele geçiriyor olmalarını tartışmak yerine, bu işgalin izini kredi kartı endüstrisinin günlük operasyonlarına kadar takip edeceğiz. Bu tür bir sosyolojik bakış açısı, kredi kartı endüstrisinin sorunlarını bireyselleştirme ve hatta tıb-

bi nedenlere bağlama eğilimine bir çare sunmak için gereklidir (Örneğin, kredi kartı suistimaline bağımlılık fikrini uygulamak).

Bu kitap, kredi kartlarının analizini toplum üzerinde bir “pencere” olarak kullanmaktadır. Kredi kartları modern toplumun önemli bir parçasıdır ve bu parçanın incelenmesi, modern dünyanın bazı temel özelliklerini açıkça görmemizi sağlar. Sonuç olarak kredi kartlarıyla ilgili bu çalışma bizi, suç, borç, özel hayatın gizliliğine yönelik tehditler, rasyonelleştirme, insanlıktan çıkarma ve homojenleştirme gibi modern toplumdaki en temel sorunlardan bazılarına götürmektedir. Bu nedenle kredi kartı hem modern dünyanın anahtar bir bileşeni hem de ona açılan muhteşem bir penceredir.

Toplumun McDonaldlaşması başlıklı daha önce kaleme aldığım bir kitabımda olduğu gibi Amerika’yı Anlatmak başlığını uygun gördüğüm bu kitabım da önemli sosyal sorunları aydınlatmak için sosyolojik teoriyi kullanmaktadır.

McDonaldlaşma’da yaptığım gibi tek bir sosyal teorisye- nin (Max Weber) çalışmasına güvenmek yerine, *Amerika’yı Anlatmak* başlıklı kitabımda mikro-makro ajans yapısı ve Amerikanlaşma teorilerinin yanı sıra C. Wright Mills, Georg Simmel, Karl Marx ve Max Weber’in teorileri de dahil olmak üzere, bir dizi teorik perspektifi kullanmanın yararlı olduğunu fark ettim. Bu kitap, teori tarafından yönlendirilmesine rağmen selefinde olduğu gibi, erişilebilir ve genel okuyucuya yöneliktir. Bu, teorik bir inceleme değil, geniş bir okuyucu kitlesini, kredi kartlarının tehlikeleri ve de reform odaklı ve kendini koruyucu çeşitli eylemlerde bulunma ihtiyacı hakkında bilgilendirme amacıyla gerçekleştirilmiş bir sosyolojik teoriyi kullanma çabasıdır.

Kredi kartları (tıpkı fast food restoranları gibi), insanların gözünde hem maddi hem de sembolik değeri yüksek günlük ekonomik fenomenlerdir. Bu sıradan ekonomik fenomenler ve aynı

zamanda bunların ortaya koydukları problemler, sosyolojik analizi zorunlu kılar. Yine de sosyologlar, ironik bir şekilde bu tür, görünüşte “önemsiz” sosyal fenomenlere pek az ilgi göstermişlerdir. Bunun yerine kapitalizm ve sosyalizm ya da sanayi ve sanayi sonrası toplum gibi çok daha büyük meselelerle uğraşmayı tercih etmekte. Sosyologlar, bu tür büyük soyutlamalarla başa çıkmanın telaşı içerisinde, insanlar için günlük bazda çok daha büyük önem taşıyan, daha sıradan sorunları görmezden gelme eğiliminde oldular. Ancak, görünüşte önemsiz olan kredi kartının (ayrıca fast food restoranı ve benzeri fenomenlerin), sosyal dünyayı ciddi biçimde değiştirdiği çok açıktır.

Bu taslağın editörü Rebecca Holland’a olduğu kadar, daha önceki taslakları inceleyen isimlere de teşekkür etmek isterim:

Gerri Detweiler (Danışman ve Amerika Banka Kartı Kullanıcıları eski müdürü), David Frisby (Glasgow Üniversitesi), Mike Gatti (Ulusal Otomatik Takas Odası Derneği), Tahira Hira (Iowa Eyalet Üniversitesi), Sean Kennedy (Elektronik Fon Transferi Derneği), Peter Kollock (Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles), Gianfranco Poggi (Virginia Üniversitesi), John Walsh (Illinois Üniversitesi, Chicago) ve Cynthia Woolever (Midway Koleji). Ayrıca, çok değerli yardımcıları Allan Liska ve Rita Wood’a; kendisinin indeksleyici olarak yeteneklerinden dolayı; Jeremy Ritzer’e ve de birkaç lisans öğrencime, özellikle Michael Saks ve Meghan Lee’ye teşekkür borçluyum.

Gelgelelim, bu kitabın şekillenmesine yardımcı olan en önemli kişi, Pine Forge Press’in editörü ve başkanı Steve Rutter’dir. Steve, editörlerin, yayınladıkları kitapları gerçekten okudukları, akademik yayıncılığın daha önceki dönemlerine bir tür geri dönüşür.

Aslına bakılacak olursa, Steve, bu kitabın birkaç taslağını okudu ve her biri hakkında faydalı yorumlar yaptı. En önemli-

si, bu sayfalarda başarmaya çalıştığım şeyi gözden kaçırmaya başladığımda, Steve, tekrar yola koyulmama yardım etti. Steve, zengin, çok yönlü anlamlarıyla bu kitabın başlığının oluşturulmasına bile yardım etti. Açıkçası, Steve, normalde olabileceğinden çok daha iyi bir kitap haline gelmesine yardımcı oldu. Ona gerçekten minnettarım.

George Ritzer